

СВІТЛІЙ ПАМ'ЯТІ АКАДЕМІКА ЛЕОНІДА ПОГОРІЛОГО

13 вересня 2014 року виповнюється 80 років від дня народження Леоніда Володимировича Погорілого – видатного вченого випробувача, доктора технічних наук, професора, академіка Української академії аграрних наук, Російської академії сільськогосподарських наук, Академії інженерних наук України, заслуженого діяча науки і техніки України, фундатора системи випробувань сільськогосподарської техніки в Україні.

Випробування. Прогнозування. Сільськогосподарська техніка. Новітні агротехнології. Системний підхід. Сільськогосподарське машинобудування. Ці слова є ключовими, якщо йдеться про академіка Леоніда Володимировича Погорілого. Його життя та наукова діяльність нерозривно пов'язані з цими поняттями.

Народився Леонід Володимирович Погорілий у 1934 році в селі Черепин, що в Тетіївському районі на Київщині, в сім'ї сільських вчителів. У 1953 році закінчив П'ятигірську середню школу зі срібною медаллю. В період 1953-1958 рр. Леонід – студент факультету механізації сільського господарства Української сільськогосподарської академії. Отримавши диплом інженера-механіка з відзнакою, молодий фахівець одержує направлення до Української машиневипробувальній станції. Треба зазначити, що за 45 років свого трудового стажу Л.В. Погорілий жодного разу не змінював місце роботи, тобто усе своє трудове життя віддав одній науково-

випробувальній установі, змінюючи лише посади: від інженера до генерального директора.

20 липня 1958 року – початок трудової діяльності Л.В. Погорілого в УкрМВС, що на Київщині. Молодий інженер активно включається в процес випробувань й становлення випробувальної справи, бере участь в розробці перших варіантів методик випробувань машин для вирощування та збирання цукрових буряків. Завдяки своїй ерудиції, товариськості, заповзятливості він став неофіційним лідером серед молодшого покоління співпрацівників.

Становлення Л.В. Погорілого як науковця і випробувача пройшло у важкі повоєнні роки та період Хрущовської “відлиги“ в 60-ті роки ХХ ст. під безпосереднім впливом академіка П.М. Василенка. За 1958-1976 роки Л.В. Погорілий опублікував 103 наукових праці, у тому числі понад 30 статей, які були присвячені вірогіднісним методам оцінки якості робочих органів машин, агрегатів, моделюванню сільськогосподарських технологічних процесів. У 1964 році він захистив кандидатську, а у 1976 році – докторську дисертації. За його активної участі в 1976 році на базі УкрМВС було створено Всесоюзний науково-дослідний інститут по випробуванню машин і обладнання для тваринництва і кормовиробництва, який він і очолив. Невдовзі ВНИВМОТ став відомим в країні та за кордоном центром, який розробляв науково-методичну базу та здійснював наукове керівництво 17-ма машиновипробувальними станціями колишнього Радянського Союзу – від Далекого Сходу до Прибалтики.

За період 1976-1991 років науковий спадок Л.В. Погорілого складає 157 наукових праць, в тому числі загально визнані вітчизняним і світовим науковим загалом дев'ять монографій, присвячених системним методам випробувань та прогнозувань подальшого розвитку технологій і обладнання для сільськогосподарського виробництва. З точки зору історії розвитку науки і техніки в Україні основний внесок академіка Л.В. Погорілого за цей період його діяльності в розвиток машиновипробувань полягає не лише в розробленні науково-методичної бази, а й в еволюційному переході та доповненні функцій випробувань сільськогосподарської техніки від контрольно-каральних до творчих, тобто у прискоренні відпрацювання нової техніки та прогнозуванні напрямків її розвитку.

В цілому наукові роботи і організаційна діяльність Л.В. Погорілого в цей період дали можливість зберегти високий рівень випробування засобів механізації сільськогосподарського виробництва.

В складних економічних умовах академік Л.В. Погорілий багато працював над підвищенням рівня науково-методичної та технічної бази випробувань, розширював співробітництво з машинобудівними заводами та зарубіжними фірмами. Інститутом, який він очолював, були налагоджені тісні зв'язки із спорідненими науковими та випробувальними установами Росії, Білорусі, держав Прибалтики, Чехії, Польщі, Угорщини, Італії, Франції, Німеччини, Великої Британії, США.

У період 1976 – 2003 рр. Л.В. Погорілий виступає як визнаний лідер у галузі машин випробувань та розробки нової техніки для українського села, як гідний продовжувач наукової школи землеробської механіки академіка П.М. Василенка та як фундатор наукового напрямку з системних методів випробувань та прогнозування сільськогосподарської техніки і технологій.

Основними напрямками наукової діяльності академіка Л.В. Погорілого можна вважати: розроблення технічних засобів для механізації й електрифікації сільськогосподарського виробництва; розроблення методів, технічних засобів і обладнання для випробувань сільськогосподарської техніки; розроблення механізованих сільськогосподарських технологій; енергозбереження та екологізація сільськогосподарського виробництва; прогностно-аналітичні роботи щодо стану сільськогосподарського виробництва та перспектив його подальшого розвитку; історія науки і техніки в галузі машин випробувань.

Л.В. Погорілий науково обґрунтував і втілює у вітчизняну практику випробувань прийоми системного аналізу, які дозволили значно підвищити як достовірність самих випробувань, так і подальше прогнозування розвитку механізованих агротехнологій і обладнання. Вчений передбачив необхідність та обґрунтував основні напрямки розроблення та випробування технічних засобів для забезпечення новітніх інформаційних та екологізованих сільськогосподарських технологій, зокрема: керованого землеробства, застосування біотехнологічних альтернатив захисту і удобрення рослин, використання поновлюваних джерел енергії тощо. Він встановив загальні закономірності розвитку сільськогосподарської техніки, математично описав виробничі функції індустріального виробництва, а також визначив принципи формування і розвитку зональних систем машин. Ним розроблено та втілено у вітчизняну практику машин випробувань основні методологічні положення організації прискорених стендових випробувань складних сільськогосподарських машин. За його ініціативою та безпосереднім керівництвом розроблено та виготовлено 17 стендів для прискорених випробувань.

З найкращих характеристичних якостей, властивих Леонідові Володимировичу, ті, хто знав його і працював з ним пліч-о-пліч, називають його надзвичайну людяність і прагнення безкорисливо допомагати всім – колегам, підлеглим, односельцям, а насамперед – всебічно підтримувати талановиту молодь, залучати її до наукових пошуків, заохочувати її досягнення: саме через це безліч визнаних вчених з вдячністю згадують про наукову школу Леоніда Погорілого – наукового керівника, консультанта, принципового, але безмежно людяного опонента, постійного члена кількох спеціалізованих рад по захисту докторських та кандидатських дисертацій, доброзичливого члена експертних рад ВАК СРСР та ВАК України. Розуміння того, що в науці, як і в кожній серйозній справі, нема і не може бути дрібниць, виховувалося в кожному співробітникові всім устроєм життя і

праці інституту. І з цим почуттям відповідальності за свою працю і за працю всього наукового колективу ввійшли в життя вихованці погорілівської наукової школи. З його легкої руки ми маємо сьогодні цілу плеяду докторів і кандидатів технічних наук – еліти вищої школи, академічної науки та сьогоденного українського машинобудування, де вислів “школа Погорілого” житиме і визначатиме професіоналізм, інтелектуальні високості і нерозривне єднання теорії з практикою. Багато відомих в Україні та за її межами вчених, конструкторів, науково-технічних працівників вважають його своїм вчителем та наставником. Під його керівництвом підготовлено понад 20 кандидатських і 5 докторських дисертації.

Слід відмітити, що Л.В. Погорілий все своє трудове життя працював у машиновипробувальній установі, до функцій якої не входить розроблення машин і обладнання, але як один із найяскравіших представників наукової школи академіка П.М. Василенка він вніс значний вклад в теорію конструювання сільськогосподарських машин, розробив цілу низку методологічних підходів підвищення ефективності сільськогосподарської техніки, проектування і оцінювання біотехнічних систем у тваринництві. Крім того, Л.В. Погорілий ініціював розроблення новітніх технічних засобів для вирішення нагальних потреб сільськогосподарського виробництва України в кризових умовах.

Л.В. Погорілий ініціював і брав безпосередню участь в розробленні новітніх технологій і технічних засобів використання біотехнологічних альтернатив постіндустріального ведення сільськогосподарського виробництва, спрямованих на виробництво високоякісних органічних добрив (біогумусів) для санації і прискореного відновлення родючості ґрунтів. Це, насамперед, технології і обладнання для виробництва біогумусу шляхом вермикультивування, а також конструкції біогазових установок для отримання біогазу як енергоносія і високоякісних незаражених органічних добрив.

Академік Л.В. Погорілий вирішив практичні питання оптимального синтезу конструкційно-компонувальних рішень сільськогосподарської техніки, визначив шляхи підвищення її технологічних показників матеріало- і енергомісткості, розширення універсальності, підвищення надійності, досягнення високої продуктивності. Він обґрунтував системні критерії ефективності сільськогосподарських машин, технологічних ліній і комплексів, експлуатаційно-технологічні принципи побудови гнучких систем машин.

Л.В. Погорілий зробив значний і загально визнаний внесок в розроблення індустріальних інтенсивних технологій сільськогосподарського виробництва. Вчений встановив загальні закономірності розвитку сільськогосподарської техніки і виробничих процесів, визначив і математично описав виробничі функції індустріального виробництва, а також визначив принципи формування і розвитку зональних систем машин.

За ініціативою академіка Л.В. Погорілого і під його керівництвом вперше в світі було розроблено національні нормативні документи, які регламентують методи випробувань машин і обладнання для забезпечення використання біотехнологічних альтернатив і поновлюваних джерел енергії в сільськогосподарському виробництві, зокрема біогазових установок, вітро- і геліоенергетичних установок малої потужності, обладнання для виробництва ентомологічних і мікробіологічних препаратів захисту рослин. Наукові роботи Л.В. Погорілого в напрямку екологізації сільськогосподарського виробництва не обмежувались лише теоретичними розробками. За його ініціативою та безпосереднім керівництвом було розроблено, виготовлено, випробувано та рекомендовано до серійного виробництва низку спеціалізованого технологічного обладнання для екологізації: агрегат для підсіву трав та залуження орних земель, комбінований модульний агрегат для внесення біопрепаратів, обладнання для подрібнення і фракціонування біогумусу.

Л.В. Погорілий, вирішуючи агроекологічні проблеми, приділяв також увагу нетрадиційним джерелам енергії, які вважав одним із ефективних напрямків у сільськогосподарському виробництві України. З питань екологізації та енергозбереження вченим загалом опубліковано 26 наукових праць.

В кінці ХХ сторіччя, коли чітко окреслились технологічні та технічні проблеми переходу світового сільськогосподарського виробництва в постіндустріальний період, наукові розробки академіка Л.В. Погорілого в царині системного підходу до методології випробувань та конструювання сільськогосподарської техніки знайшли гідну оцінку світового наукового загалу.

28 вересня 2003 року на 69-му році Леонід Володимирович раптово пішов із життя.

Широта наукової ерудиції, глибоке проникнення у фізичну та філософську сутність техніки та її випробування, рідкісне поєднання таланту експериментатора-випробувача з високим інтелектом науковця-теоретика дають підстави вважати Леоніда Володимировича Погорілого належним до плеяди тих учених, які в ХХ столітті закладали основи випробувальної справи в Україні. Його життя та його праця – це яскравий зразок вірного служіння рідній землі та науці, яка вчить вирощувати та збирати все, що на українській ниві так щедро вродило. Інженер-механік за фахом, аграрій та випробувач за покликанням, Леонід Володимирович Погорілий назавжди залишиться взірцем, гідним наслідування для всіх прийдешніх поколінь науковців-випробувачів, а колектив УкрНДІПВТ імені Леоніда Погорілого завжди буде пишатися тим, що носить його ім'я і гідно продовжує справу, якій він присвятив своє життя.